

Mitä jokaisen tulisi tietää YK:n vammaisyleissopimuksesta?

Yhdenvertaista palvelua kaikille!

Invalidiliiton kuntavaalikoulutus 20.05.2021

Henrik Gustafsson

Lakimies

Invalidiliiton yhteiskuntasuhdeyksikkö

henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi

Twitter: @HenGustafsson

YK:n vammaisyleissopimuksen käsikirja:

https://www.invalidiliitto.fi/sites/default/files/2020-04/YK_vammaissopimus_paivitys2019_0.pdf

Tarve YK:n vammaissopimukselle on osoitettavissa

- Vammaisten ihmisoikeudet eivät ole tosiasiasa aiempien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten myötä toteutuneet täysimääräisesti, WHO:n raportin mukaan noin **15 %** ihmisistä toimintarajoitteisia
- Ei mikään julistus, vaan osapuolia sitova sopimus
- YK:n vammaissopimus on juridinen väline, joka lisää sopimuksen hyväksyneen valtion sidonnaisuutta ja velvollisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksien toteuttamiseksi
- YK:n vammaissopimus on poliittinen väline vammaisten oikeuksien edistämiseksi, esim. VANE:n toimintaohjelma hallituskausittain
- Vammaisjärjestöjen vaikuttamistoiminnan lähtökohtana

YK:n vammaissopimuksen merkitys

- Suomi ratifioi 10.6.2016 yleissopimuksen, joka lakina sitova ja velvoittava
- Paradigman muutos, kohti ihmisoikeusnäkökulmaa!
- Laaja syrjintäkielto ja esteettömyys läpileikkaavina periaatteina
- Vammaisten osallistuminen päätöksentekoon ja yleissopimuksen täytäntöönpanoon
- Tietoisuuden lisääminen
- Seuranta- ja valvontajärjestelmä



YK:n vammaissopimuksen tarkoitus

- Edistää, suojella ja taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet (art. 1)
- Vammaisuuden kuvaus; ei enää lääketieteellinen malli vaan sosiaalisen mallin kautta kohti ihmisoikeusmallia!
- Esteettömyys terminä mainitaan ensimmäistä kertaa ylipäätään YK:n ihmisoikeussopimusjärjestelmän sopimusinstrumentissa



YK:n vammaissopimuksen osallisuus art. 4.3

- Kaikessa vammaisia ihmisiä koskevassa poliittisessa päätöksenteossa ja lakien valmistelussa, vammaiset ihmiset ja heitä edustavat järjestöt tulee osallistaa sekä neuvotella tiiviisti heidän kanssaan
- YK:n vammaiskomitean suositus: vammaisten osallistuminen myös paikallis- ja aluetasolla
- Resurssit
- Esteetön ja saavutettava toimintaympäristö
- Aito kuuleminen
- Toimenpiteiden seuranta

Itsenäisen elämän ja osallisuuden vaatimus

- Vammaisten henkilöiden yhdenvertainen oikeus elää yhteisössä ja valinnanvapaudet (art. 19)
- Asuinpaikka ja asumisjärjestelyt
- Asumisessa tarvittavat palvelut ja apuvälineet
- Henkilökohtainen apu
- Esteettömyys ja yhdenvertaisuus ovat *edellytyksiä* vammaisen ihmisen itsenäiseen elämään ja osallisuuteen

